

‘Ik ga door met de hervormingen’

Paus Franciscus klinkt vastberaden, maar wat deed hij al concreet om de curie te hervormen?

- ▶ Paus Franciscus wil door eigen voorbeeld mentaliteit veranderen
- ▶ Hij bakent de invloed van de curie af door eromheen te lopen
- ▶ Hij voert stapsgewijze hervorming van de curie door

Christof BOUWERAERTS

„De hervorming gaat voort, met beslistheid, klaarheid en vastberadenheid”. Dat zei paus Franciscus op 21 december tijdens zijn jaarlijkse kersttoespraak aan de Romeinse curie. Klare taal, waarmee de kerkleider laat verstaan dat de schandalen die het Vaticaan het voorbije jaar troffen hem alleen maar bevestigen in zijn voornemen het centrale bestuursapparaat van de Kerk te hervormen. Een eeuwenoud orgaan als de Romeinse curie verander je echter niet zomaar. Waar staat *papa Bergoglio*, na bijna drie jaar pontificaat, met zijn hervormingsbeleid?

Vooreerst lijkt Franciscus te geloven in de kracht van een profetisch optreden. Dat blijkt uit zijn talloze symbolische handelingen. „Vóór alles wil de paus de mentaliteit in de curie veranderen”, zegt Sébastien Maillard, Vaticandeskundige bij het Franse dagblad *La Croix*. „Door zijn intrek te nemen in een bescheiden appartement, zich sober te kleden en met een eenvoudige wagen te rijden, schopt hij zijn medewerkers een geweten. Een mentaliteitswijziging is natuurlijk een traag proces, maar ze lijkt intussen onomkeerbaar.”

Paus Franciscus toont ook herhaaldelijk dat hij durft te spreken als een profeet. Tijdens zijn kersttoespraak aan de curie in 2014 stelde hij niet minder dan vijftien „spirituele ziekten”, waaraan het bestuursorgaan lijdt, aan de kaak. Niet iedereen nam hem dat in dank af. Door zijn profetische optreden daagt de kerkleider zijn tegenstanders echter uit hun kritiek openlijker te uiten. Net die vrijmoedigheid, een tegengif voor achterklap, verborgen agenda’s en klikjesvorming, is een van zijn kern-doelstellingen.

Zijn intrek in het Vaticaanse gastenverblijf Domus Sanctae Marthae toont ook aan dat paus Franciscus de invloedssfeer van de curie wil afbakenen. Zo riep hij al meermaals het College van Kardinalen bijeen om hem te adviseren. In april 2013, een maand na zijn aantreden, stelde hij ook de Raad van Kardinalen in, een nieuw beleidsorgaan van negen

Leken krijgen een grotere verantwoordelijkheid in het bestuursapparaat

kardinalen die hem adviseren over de hervormingen van Kerk en curie. De leden van die zogeheten G9 hebben diverse nationaliteiten en zijn overwegend van buiten de curie afkomstig.

Ook uit het verloop van de bijzondere en de reguliere bisschoppensynode over het gezin, respectievelijk in oktober 2014 en oktober 2015, bleek een minder sterke Vaticaanse greep op de gang van zaken. Daar namen de debatten een aanvang. Lagen voorheen de besluiten als het ware vooraf al vast, dan gingen de

bisschoppen dit keer voluit in debat.

„De paus wil dat de curie ten dienste staat van de Kerk en beoogt een decentralisatie van de macht”, zegt Sébastien Maillard. „Hoe dat er concreet zal uitzien, is echter nog niet duidelijk. De G9 buigt zich in februari over die kwestie.”

Het beleid van Franciscus en zijn G9 leidde al tot enkele interne structurele aanpassingen die de curie, met haar talloze congregaties, raden, tribunalen en andere organen, meer harmonieus moet laten functioneren. „Met het oog op een betere communicatie werd een centraal Secretariaat voor de Media opgericht”, zegt Maillard. „Ook de Pauselijke Raad voor het Gezin en die voor de Leken werden opgenomen in één afdeling.”

Een van de meest beladen dossiers is ongetwijfeld de aanpak van het financiële beleid van het Vaticaan, waar Benedictus XVI al mee begon. „Niet alleen voert Franciscus een politiek van versobering, hij zet ook de weg naar meer transparantie voort”, zegt Maillard. „En hij ging voort met het inschakelen van leken-experts. Sommigen beschikken over dezelfde invloed als de betrokken kardinalen.”

Toch is de weg nog lang en de weerstand vaak taai. Zal de Kerk zich de nieuwe cultuur van openheid, transparantie en decentralisatie werkelijk eigen maken? En hoe zal zich dat concreet vertalen? „Paus Franciscus leert ons alvast om vertrouwen te hebben”, besluit Sébastien Maillard. „Hij combineert vastberadenheid met veel geduld.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Op de vlucht

Volgens de kalender van het kerkelijke jaar ligt de kersttijd nu helemaal achter ons. We lezen of hoorden verhalen over de geboorte van Jezus en over herders en wijzen die Hem kwamen aanbidden. Voorts is over zijn kinderjaren niet veel bekend, behalve het verhaal waarin hij als twaalfjarige in de tempel achterbleef. De evangelist Matteüs vertelt als enige nog een extra verhaal, dat van de vlucht naar Egypte. In die passage wordt Jozef via een engel aange- maand: „Sta op, neem het kind en zijn moeder, vlucht naar Egypte en blijf daar tot ik u waarschuw, want Herodes komt het kind zoeken om het te doden.”

In de lezingencyclus van dit kerkelijke jaar kwam die tekst niet aan bod. Dat is misschien jammer, want het verhaal is hoogst actueel. Vaders en moeders die met hun kinderen vluchten naar een ander land, zelfs naar een ander werelddeel, omdat de plaatselijke machtshebbers hen met de dood bedreigen – dat klinkt bekend in de oren. Ook vandaag komen de vluchtelingen uit het Midden-Oosten. Bij die vluchtelingen zitten christenen, die vervolgd worden om hun geloof, maar ook heel wat moslims ontvluchten hun huis, want ook zij zijn slachtoffers van politiek machts spel of religieus fanatisme.

Al in september riep paus Franciscus alle katholieke gemeenschappen in Europa op asielzoekers op te vangen. De Belgische bisschoppen en Caritas versterkten die oproep bij ons. Uit het dossier dat wij in dit nummer publiceren (zie bladzijde 10 en 11) blijkt dat tal van parochies in actie schoten en daadwerkelijk hulp bieden. Vaak verschaffen ze huisvesting en huisraad, maar evengoed staan ze vluchtelingen bij in hun levensonderhoud, bieden ze betaalbare kledij aan, helpen ze hen te integreren of maken ze dat kinderen naar school kunnen gaan. Die gelovigen gaan met hart en ziel in op de oproep van Jezus (Matteüs 25, 35-36): „Ik had honger en jullie hebben Me te eten gegeven, Ik had dorst en jullie hebben Me te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en jullie hebben Me opgenomen. Ik was naakt en jullie hebben Me gekleed.”

Eenvoudig is dat nochtans niet. Het vergt tijd, energie en geld. Zonder overtuigde naastenliefde en doorleefd engagement lukt het niet. Bovendien moeten die parochianen vaak tegen de stroom in roeien. Tegelijk met de golf van solidariteit, waait er immers ook een kille wind door Europa. Niet iedereen wil solidair zijn, velen schreeuwen dat de vluchtelingen hun eigen boontjes moeten doppen, zo ver mogelijk van hier. Sommige vluchtelingen ondermijnen zelf het maatschappelijke draagvlak, zoals in Duitsland bleek tijdens de nieuwjaarsnacht. Walgelijk gedrag, waartegen fors moet worden opgetreden. De bedoeling van asiel is dat mensen het geweld kunnen achterlaten, niet dat ze het met zich meebrengen.

Vluchtelingen uit verre landen opvangen en integreren is geen wandeling in het park. Het is een zware, vermoeiende tocht, met veel vallen en opstaan. Zelfs goede mensen vloeken al eens wanneer blijkt dat er ook rotte appels in de mand zitten. Ze laten zich echter niet ontmoedigen, omdat ze weten dat veel vluchtelingen daadwerkelijk slachtoffers zijn van oorlog en ellende, op zoek naar een beetje hulp, begrip en vrede.

Hoe moeilijk het soms ook is, als christenen kunnen we ons nooit afwenden van hen die door groot onheil worden getroffen. Christen zijn, is nooit vanzelfsprekend. Het volstaat niet gedoopt te zijn of naar de zondagsmis te gaan, we worden geroepen om in Jezus’ spoor te leven. Dat is verdraaid lastig. Soms gaat het zelfs regelrecht in tegen onze spontane reflexen. Laten we echter niet vergeten: niemand verplicht ons om christen te zijn, we kiezen er zelf voor.

De barmhartige parochianen uit ons dossier hebben die keuze alvast consequent gemaakt. Hun daden stroken met hun woorden. Ze verdienen ons respect en zijn een inspirerend rolmodel.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Volgens de paus gaf het conclaaf hem een mandaat om de curie te hervormen. © Belga Image